

Kỷ niệm 120 năm Ngày sinh thi sĩ Hàn Mặc Tử (22/9/1912 – 22/9/2022)

Hàn Mặc Tử - người thi sĩ tài ba

*“Ai mua trăng tôi bán trăng cho
Trăng nằm im trên cành liễu đợi chờ
Ai mua trăng tôi bán trăng cho
Chẳng bán tình duyên ước hẹn hò...”*

Ai đã từng yêu thơ Hàn Mặc Tử thì không thể quên được những mĩ từ dung dị, một thời đã đi vào thơ ca Việt Nam và trở thành những khúc ca bất hủ của dòng nhạc trữ tình. Nhưng số phận chàng trai trẻ tài danh lãng tử ấy lại có một cuộc đời bạc mệnh.

Hàn Mặc Tử có tên thật là Nguyễn Trọng Trí, sinh ngày 22 tháng 9 năm 1912 tại làng Lê Mỹ, Đồng Hới, tỉnh Quảng Trị. Ông trong một gia đình theo đạo Công giáo. Thân phụ ông làm thông ngôn, ký lục nên thường di chuyển nhiều nơi, nhiều nhiệm sở do đó Hàn Mặc Tử cũng đã theo học ở nhiều trường như Sa Kỳ (1920), Qui Nhơn, Bồng Sơn (1921-1923), Pellerin Huế (1926).

Với tính tình hiền từ, hiếu học và thích giao du bè bạn trong lĩnh vực văn thơ, Nguyễn Trọng Trí bắt đầu làm thơ từ năm 16 tuổi (Bài thơ đầu tiên “Vội vàng chi lắm” ra đời năm 1927).

Năm 1930, Hàn Mặc Tử thôi học vào Qui Nhơn sống với mẹ. Cũng năm ấy, với bút hiệu Phong Trần, ông đạt giải Nhất trong cuộc thi thơ do Thi xã tổ chức tại Quy Nhơn và trở thành nhà thơ văn nổi danh, được cụ Phan Bội Châu chủ nhân Thi xã Mộng Du họa thơ và đề cao. Sau đó, nhà thơ trẻ đã được Hội nhà Tây Du giới thiệu du học nước ngoài, nhưng vì bận mật thám biết Hàn Mặc Tử có liên lạc với cụ Phan Bội Châu nên đã gạch tên trong danh sách du học.

Năm 1932, Hàn Mặc Tử xin được việc làm ở sở Đạc Điền. Trong thời gian này ông có yêu một thiếu nữ tên là Hoàng Cúc ở gần nhà, nhưng mộng ước không thành, người yêu theo chồng ra Huế sống. Buồn tình, năm 1935 Hàn Mặc Tử xin thôi việc vào Sài Gòn viết báo, cộng tác trang văn thơ báo Công Luận và Tân Thời. Hàn Mặc Tử làm thơ đăng báo khắp nơi và ký các bút hiệu như Minh Duệ Thị, Phong Trần, Lê Thanh, Hàn Mặc Tử (người ở sau tấm rèm lạnh: hàn là lạnh, mặc là bức rèm) và cuối cùng là Hàn Mặc Tử (anh chàng với bút mực: hàn là cây viết, mặc là mực).

Vào thời điểm này, Hàn Mặc Tử yêu Mộng Cầm có gốc ở Quảng Ngãi, khi đó đang sống ở Phan Thiết. Những năm làm báo ở Sài Gòn Hàn Mặc Tử thường ra Phan Thiết và đi chơi cùng Mộng Cầm ở Mũi Né. Cuối năm 1936, Hàn Mặc Tử thấy mình có bệnh nhưng chưa xác định là bệnh phong nên chia tay Mộng Cầm, trở về Quy Nhơn chữa trị. Sau đó, ông tiếp tục làm thơ và cho ra tập thơ “Gái Quê”.

Một năm sau, Mai Đình (người Thanh Hóa) đọc tập thơ Gái Quê và đem lòng yêu Hàn Mặc Tử. Cùng thời gian này Hàn Mặc Tử còn quen Ngọc Sương, người Quảng Ngãi là dì ruột của Mộng Cầm và là chị ruột nhà thơ Bích Khê. Nhưng 2 mối tình Mai Đình và Ngọc Sương không đi sâu vào lòng Hàn Mặc Tử như tình yêu ông dành trọn cho Mộng Cầm.

Vào cuối cuộc đời, bệnh tình Hàn Mặc Tử ngày càng nặng. Những người yêu ông đã chia xa, Hàn Mặc Tử bị đau khổ cả về tinh thần lẫn thể xác. Nhà văn Trần Thanh Địch muốn an ủi bạn mình lúc đau khổ bằng cách giới thiệu cho Hàn Mặc Tử một người yêu thơ Hàn. Nàng tên Trần Thương Thương, sinh năm 1924 người Huế, là cháu gọi Trần Thanh Địch bằng chú ruột. Những bức thư tình của Thương Thương gửi Hàn Mặc Tử hoàn toàn do Trần Thanh Địch tự phác họa ra. Hàn Mặc Tử cứ ngỡ mình

đang có người yêu thực sự, từ đó có khoái cảm về mặt tinh thần mà sáng tác ra những vần thơ nổi tiếng là “Cẩm Châu Duyên” và kịch “Quần Tiên Hội”.

Ngày 20/9/1940, người anh rể của Hàn Mặc Tử lúc đó làm y tá Bệnh viện Quy Nhơn, đưa ông vào Bệnh viện phong Quy Hòa. Sau 52 ngày đêm chữa trị Hàn Mặc Tử đã qua đời vào ngày 11/11/1940 vì bệnh kiết lỵ. Khi Hàn Mặc Tử mất mà không gặp được những người thân, ông chỉ được các sơ, các bác sĩ và một người anh em đồng bệnh là Nguyễn Văn Xê chăm sóc, an táng tại Quy Hòa. Những năm tháng cuối đời của Hàn Mặc Tử tại Quy Hòa có sáng tác một bài văn xuôi “Sự trong sạch tâm hồn” bằng tiếng Pháp, đó là bài thơ cuối cùng của nhà thơ để cảm tạ những vị đã chăm sóc và chữa trị cho ông tại bệnh viện.

Đề tưởng nhớ một nhà thơ lớn của Việt Nam, nơi an táng đầu tiên tại Quy Hòa, hiện nay được ca sĩ Nhật Trường (tức nhạc sĩ Trần Thiện Thanh) và một số văn nghệ sĩ Tp. Hồ Chí Minh dựng đài tưởng niệm (hình tượng là một cây viết và quyển sách) để thương tiếc và tưởng nhớ nhà thơ tài danh bạc mệnh Hàn Mặc Tử. Đồng thời, tại phòng nằm chữa trị tại Quy Hòa của nhà thơ đã được làm Phòng lưu niệm.

Năm 1959, bạn thân của ông là nhà thơ Quách Tấn cùng với gia đình Hàn Mặc Tử cải táng mộ về Ghềnh Ráng, Quy Nhơn. Hiện nay, ngôi mộ nhà thơ Hàn Mặc Tử nằm trên đỉnh cao Ghềnh Ráng, chung quanh núi non hùng vĩ, biển trời xanh ngắt, xa xa nhìn về Tp. Quy Nhơn chạy dài theo bãi cát vàng giữa trăm màu thủy thọ thật thích hợp với hồn thơ.

Có thể nói, Hàn Mặc Tử ra đời khi đang tuổi đời còn thanh xuân (28 tuổi), nhưng nhà thơ đã để lại cho nền văn học Việt Nam một đời thơ rất giá trị, có những bài được đưa vào chương trình văn học như “Đây thôn Vỹ Dạ”, “Mùa xuân chín”. Cuộc đời ngắn ngủi nhưng các sáng tác của nhà thơ lại vô cùng quý giá, có thể kể đến các tác phẩm: Lệ Thanh thi tập (gồm toàn bộ các bài thơ Đường luật); Gái Quê (1936, tập thơ duy nhất được xuất bản lúc tác giả chưa qua đời); Thơ Điên (hay Đau Thương, thơ gồm ba tập: Hương thơm; Mật đắng; Máu cuồng và Hồn điên -1938; Xuân như ý; Thượng Thanh Khí (thơ); Cẩm Châu Duyên; Duyên kỳ ngộ (kịch thơ - 1939); Quần tiên hội (kịch thơ, viết dở dang - 1940); Chơi Giữa Mùa Trăng (tập thơ - văn xuôi). Ngoài ra còn có một số bài phóng sự, tạp văn, văn tế.

Có thể nói, Hàn Mặc Tử là một trong những nhà thơ tiên phong trong việc cách tân thi pháp của phong trào Thơ mới. Nhà thơ đã góp phần làm cho nền văn học dân tộc phát triển đa dạng và phong phú hơn. Sự đóng góp tích cực của Hàn Mặc Tử phải kể đến việc lập nên “Trường thơ loạn Bình Định” và cũng là người tiên phong của dòng thơ lãng mạn hiện đại Việt Nam. Văn thơ Hàn Mặc Tử phản ánh đúng tâm hồn thiết tha yêu cuộc sống, yêu thiên cảnh, yêu con người đến khát khao, cháy bỏng; một khát vọng sống mãnh liệt đến đau đớn tột cùng. Trong thơ Hàn, nhiều bài thơ mang khuynh hướng siêu thoát vào thế giới siêu nhiên, tôn giáo, nhưng đó là hình chiếu ngược của khát vọng sống, khát vọng giao cảm với đời...

Nhân kỷ niệm 120 năm Ngày sinh của nhà thơ Hàn Mặc Tử, khái quát lại cuộc đời và sự nghiệp văn chương của nhà thơ nhằm khẳng định những cống hiến to lớn của người thi sĩ tài ba trong dòng văn học Việt Nam. Đồng thời, bày tỏ lòng tri ân sâu sắc của thế hệ hậu nhân đối với một nhà thơ lớn của dân tộc cho dù nhà thơ đã đi xa vào cõi vĩnh hằng.../.

Đinh Nhài